

ДИСКУСІЇ

УДК 616.31:7 “312”

Марченко І. Я., Жуковська Д. Р., Ткаченко І. М., Шундрик М. А., Браїлко Н. М.

МИСТЕЦТВО ПРИКРАШАННЯ ЗУБІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СТОМАТОЛОГІЇ

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

propedevtika_terstom@umsa.edu.ua

Дослідження є фрагментом НДР кафедри пропедевтики терапевтичної стоматології «Морфо-функціональні особливості тканин ротової порожнини та їх вплив на проведення лікувальних міроприємств і вибір лікарських засобів», № державної реєстрації 0115U001112.

Вступ. З розвитком сьогоденного суспільства, технічних можливостей зростають і потреби населення. Сучасна людина прагне бути бездоганною не лише внутрішньо, а й зовнішньо. Бути красивим – це вже не забаганка, а тренд XXI століття. Тому пацієнти все частіше звертаються до лікаря-стоматолога не лише з приводу профілактики захворювань та збереження свого здоров'я, але й з бажанням покращити свій естетичний вигляд. У зв'язку з цим все більше розвивається молода, але прогресуюча галузь медицини – естетична стоматологія.

На сьогодні не існує цілісної, упорядкованої класифікації стоматологічних прикрас, яка б мала практичне застосування в роботі лікаря-стоматолога. А в Україні цей напрямок тільки починає розвиватися і не має чітких схем застосування.

Метою дослідження стало систематизування різних видів зубних прикрас, визначення основних показань та протипоказань, методики їх встановлення та фіксації.

Для досягнення поставленої мети були поставлені **наступні завдання:**

Ознайомитися з історичним аспектом розвитку стоматологічних прикрас;

Порівняти стародавні та сучасні зубні прикраси;

Класифікувати зубні прикраси в залежності від виду, матеріалу, форми та способу установки;

Визначити безпечність зубних прикрас для твердих тканин зуба.

Об'єкт і методи дослідження. Нами було проведено пошук та аналітичне дослідження літературних джерел щодо різних видів та способів прикрашання зубів від первісних до сучасних. Проведено обстеження 12 дітей (віком від 8 до 14 років) та 15 дорослих пацієнтів (17 – 25 років) з раніше встановленими дентальними прикрасами (наклейки, скайси, стрази, твінкли) (**табл. 1**) на предмет їх безпечності для твердих тканин зуба та навколишніх тканин, якості фіксації та естетичності, встановлення наявності мотивації покращення догляду за порожниною рота.

Таблиця 1.

Розподіл пацієнтів за видами зубних прикрас

Види прикрас	Наклейки	Скайси	Стрази	Твінкли
Діти, n = 12	10	-	2	-
Дорослі, n = 15	-	8	4	3

Визначення мотиваційного значення покращення догляду за порожниною рота проводилося шляхом опитування та анкетування дітей (та їхніх батьків) і дорослих пацієнтів.

15 дорослих пацієнтів та 2-х дітей із раніше встановленими скайсами (8), стразами (4+2) та твінка-

Рис. 1. Первісні стоматологічні інструменти.

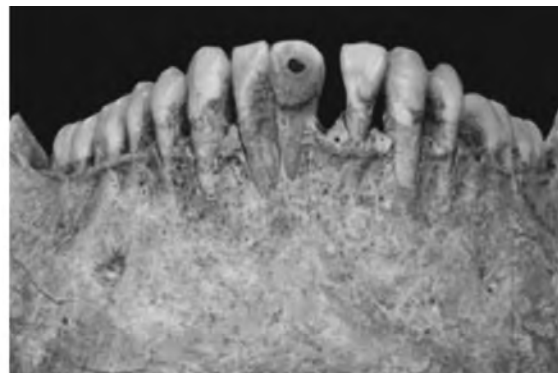

Рис. 2. Первісні прикраси зубів.

ми (3) (строк експлуатації 4-7 років) було обстежено з використанням наступних методів: карієс – маркування, термодіагностика, електроодонтодіагностика.

Результати аналітичного дослідження: стоматологічні прикраси в історичному аспекті від первісних до сьогодення.

Стоматологія як наука має вікову історію. За до-

стоншували зуби до трикутної форми – це вважалося красиво і модно для тогочасного суспільства. Після цього вони прикрашали зуби бірюзовими та нефритовими заклепками, попередньо висверлювши у зубі отвір, у який потім вмонтовували різне каміння (рис. 2).

За даними National Geographic ще понад 2500 років назад прикрашення зубів існувало на території

Рис. 3. Первісні прикраси зубів населення території сучасної Америки.

помоги сучасних технологій було доведено: ще люди епохи неоліту мали примітивні інструменти для препарування та пломбування зубів (рис. 1).

Поряд із звичайними лікувальними послугами активного розвитку набували й первісні естетичні стоматологічні маніпуляції.

Перші згадки про прикрашення зубів були винайдені за часів існування племен Майя. Спочатку вони

сучасної Америки. В Національному Мексиканському інституті антропології та історії є експонати, які доводять, що племена використовували напівкоштовні каміння для прикрашення зубів (рис. 3).

Такі прикраси носили тільки чоловіки, при чому найвищих верств населення. Ці каміння вони закріплювали за допомогою тогочасного адгезиву, найчастіше на основі смол, екстракту та витяжок із рослин та хрящів тварин.

Племена Даяков, що знаходяться на острові Борнео відкрили техніку висверлювання навскрізних отворів, у які з естетичної точки зору протягували тоненьку дротину (рис. 4).

Мистецтво прикрашення зубів з роками не зникло, а тільки розвивалося і набувало більшого поширення на різних територіях.

У XVIII столітті на території сучасної Європи популярними стали золоті коронки, які не втратили своєї актуальності до нашого часу. XX століття відзначилося своєю модою на золоті коронки в усьому світі, кожна людина минулого СРСР прагнула прикрасити свої зуби цими прикрасами. Задля цього сточували здорові тканини зубів не тільки жувальної групи, а ікла та латеральні різці (рис. 5).

Рис. 4. Прикраси зубів племен о. Борнео.

ДИСКУСІЇ

І нарешті, XXI століття – з'являються нові види стоматологічних прикрас – грілзи, твінкли, пірсинги, татування, скайси.

Всі ці прикраси почали розповсюджувати та популяризувати різні зірки, кіноактори, знаменитості. Але мало хто знає історію їх виникнення.

Винахідником і засновником грілзів є Едді Плейн. Він був звичайним мешканцем Н'ю Йорку, а пізніше власником магазину "Eddie's gold teeth". Едді почав встановлювати грілзи ще у 80-ті роки минулого століття. І першими його клієнтами стали такі відомі реperi як Big Daddy Kane, Koll G Rap, Flava Flav.

Батьківщиною скайсів є Німеччина, саме там цій прикрасі надавали чітких та тримірних контурів. Як один із видів використовували каміння, яке після обробки повинно було мати 56 граней.

Сучасні стоматологічні (дентальні) прикраси – це елементи декору на поверхні або втовщі тканин зуба.

Скайс – це стоматологічна прикраса, яка є видом прикрашання зубів за допомогою дорогоцінних каменів та металів. Найчастіше матеріалами для скайсів є камені: сапфіри, рубіни, смарагд, діаманти, а також дорогоцінні метали: золото, срібло та нержавіюча сталь (ті, що не заокиснюються).

Як правило, скайси мають розмір від 1,5 до 2,5 мм та товщину не більше 0,5 мм. На сьогодні форма скайсів відійшла від своєї первинної (камінець із 56 гранями), вона може бути як звичайним камінчиком (**рис. 6. а**), так і різною металевою фігуркою – твінкл (**рис. 6. б**). Скайси можуть мати конусну чи пласку

Рис. 6. а. Скайс на зубі 22.

Рис. 6. б. Твінкл на зубі 12.

основу. Саме від цього залежить те, яким буде вибір методу фіксації, який ми розглянемо пізніше.

Показання до застосування скайсів:

- Наявність пігментних плям на зубах;
- Початкові форми флюорозу;
- Локальна гіоплазія емалі;
- Дефекти зубів та зубних поверхонь (сколи, тріщини).

Протипоказання до застосування скайсів:

- Патологічний прикус;
- Алергія на метали;
- Дітям до 12 років (складність техніки постановки, несформовані тканини зубів).

Правила догляду за скайсами:

1. Використовувати щітку і зубну пасту;

Рис. 5. Штучні коронки із золота.

2. Для чищення міжзубних ділянок використовувати флос;

3. Після прийому їжі полоскати рот теплою водою;

4. Не використовувати зуб зі скайсом для вживання твердої їжі;

5. По можливості жувати всіма зубами і тим самим зменшувати навантаження на зуб з прикрасою.

Грілзи – у перекладі з англійської означає «решітка» – це вид дентальної прикраси у вигляді декоративної решітки або накладки (**рис. 7**). Грілзи можуть бути як на один так і на декілька зубів, найчастіше використовуються для фронтальної групи зубів. Цей вид прикраси відноситься до знімних

конструкцій. Грілзи бувають двох видів: коштовні та некоштовні. Коштовні грілзи виготовляють із золота, срібла та платини, вони можуть бути інкрустовані дорогоцінним камінням типу діамантів, рубінів. Некоштовні грілзи виготовляють з недорогоцінних металів та інкрустуються стразами.

Окрім переваг естетичності, дорогоцінного вигляду, ця конструкція має ряд *недоліків та протипоказань*, серед яких:

- Алергія на метали;
- Захворювання пародонту;
- Травми губ і ясен (не тільки при встановленні, а й в період використання конструкції);
- Стоншення емалі, тріщини, сколи;
- Використання конструкції збільшує ризик захворювання на карієс;

Рис. 7. Різновиди грізлів.

- Збільшене подразнення та навантаження на ясна.

Правила догляду за грізлами:

1. Необхідно чистити зуби до і після прийому їжі, при цьому знімаючи зубні накладки;
2. Знімати грізли перед прийомом їжі;
3. Чистити грізли до і після кожного надівання на зуби;
4. Обирати тільки знімні грізли, а не постійні.
5. При почервонінні, кровоточивості, або проявах алергії одразу відвідати стоматолога.

Твінкли – це різновид скайсів, що являє собою фігурку із металу, що інкрустована камінням (рис. 8). Ця прикраса з'явилась пізніше за стандартний скайс і вважається прикрасою «нового покоління».

Рис. 9. Види татуювання зубів.

Татуювання зубів – метод прикрашання зубів шляхом нанесення перманентної фарби на тканини зуба або на спеціально підготовлену накладку (коронку) (рис. 9). Татуювання на зубах є тимчасовими і можуть зберігатися від доби до півроку, року, залежно від технології нанесення і використаних матеріалів. Для того щоб малюнок не стерся передчасно, не бажано часто їсти тверді овочі та фрукти, інакше малюнок татуювання може зіпсуватися і втратить свій сенс. Татуювання можна робити на здорових зубах за допомогою особливої перманентної фарби, яка акуратно наноситься на емаль зубів, а можна наносити візерунки тільки на попередньо виготовлену штучну накладку.

Рис. 8. Різновиди твінклів.

Також цей метод можна використовувати не тільки у пацієнтів з ідеальними зубами та прикусом, але й у тих пацієнтів, котрі бажують вирівняти неправильно розташований зуб у зубній дузі або виправити інший дефект.

Наклейки для зубів – метод прикрашання зубів за допомогою плівки з малюнком на внутрішній стороні (рис. 10). Недоліком наклейок є не тривалий термін застосування (максимум 2-3 тижні). Зовні цей метод дуже схожий із татуюванням зубів, але є тимчасовим і має наступні переваги:

- Найдешевший спосіб прикрасити зуби;
- Не потрібно препарувати тканини зуба;
- Можна використовувати дітям, вагітним.

Рис. 10. Різновиди наклейок.

Пірсинг – це навскрізна стоматологічна прикраса (рис. 11). Цей вид прикрас має найголовніший недолік – це повне руйнування тканин зуба в місці встановлення, адже метод постановки пірсингу передбачає створення навскрізного отвіру в твердих тканинах зубів.

Цей метод на сьогодні не має широкого застосування, адже має ряд *недоліків та протипоказань*:

- Швидке руйнування тканин зуба після встановлення;
- Не можна встановлювати дітям, вагітним, пацієнтам з аномаліями тканин зуба;
- Складна техніка постановки та зняття прикраси.

ДИСКУСІЇ

Рис. 11. Пірсинг зуба 12.

За даними огляду літератури ми порівняли стародавні та сучасні стоматологічні прикраси (табл. 2).

Для впорядкування та узагальнення знань про сучасні стоматологічні прикраси, а також з метою полегшення вибору конструкції лікарю-стоматологу, ми розробили класифікацію сучасних стоматологічних прикрас (табл. 3), яка базується на способі встановлення прикраси, формі основи та матеріалу.

Проведене опитування та анкетування дітей та дорослих пацієнтів у 100 % випадків показало, що після встановлення зубних прикрас якість догляду

Таблиця 2.

Порівняння стародавніх і сучасних прикрас

Критерії	Стародавні прикраси	Сучасні прикраси
Форма та естетика	Природньо необроблений матеріал	Машинної, ручної обробки, що мають потрібну форму на розмір
Матеріали	Тільки природні матеріали	Природні, штучні
Методи постановки	Підпилювання ручними інструментами, приклеювання за допомогою смол та витяжки з рослин та хрящів тварин	Стоматологічні установки (ротаційні портативні, електро-механічні, пневматурбінні, лазерні), фіксація за допомогою композиційних матеріалів та адгезивних систем 4-7 поколінь
Термін використання	Зазвичай не тривалий – до 6 міс.	Тимчасово – від декількох днів до декількох місяців; Постійно – від 1 до 10 років.

Таблиця 3.

Класифікація сучасних стоматологічних прикрас

Види прикрас	Наклейки	Татуювання	Грілзи	Інкустація	Скайзи	Стрази	Твінки	Пірсинги
Спосіб установки	Без препарування	Препарування/ без препарування	Без препарування	Препарування	Препарування/ без препарування	Препарування/ без препарування	Без препарування	Препарування
Форма основи	-	-	-	Конусна	Конусна/ пласка	Конусна/ пласка	Пласка	-
Матеріал	Плівка з маляком	Фарба, штучна накладка, коронка	Коштовні та не коштовні метали та каміння	Коштовні каміння	Коштовні та не коштовні каміння	Скляні камінці	Метали, каміння	Метали

Рис. 12. Зуб 12 до-, на етапі та після проведення карієс-маркування.

ДИСКУСІЇ

за порожниною рота покращилась, що проявлялося проведенням полоскання рота після прийому їжі, своєчасним 2-х разовим чищенням зубів, користуванням флосом тощо.

В результаті карієс-маркування ми встановили, що в 13-и з 15-ти дорослих пацієнтів зубні прикраси з постійною фіксацією не мали ознак порушення крайового прилягання (86,7%) (рис. 12).

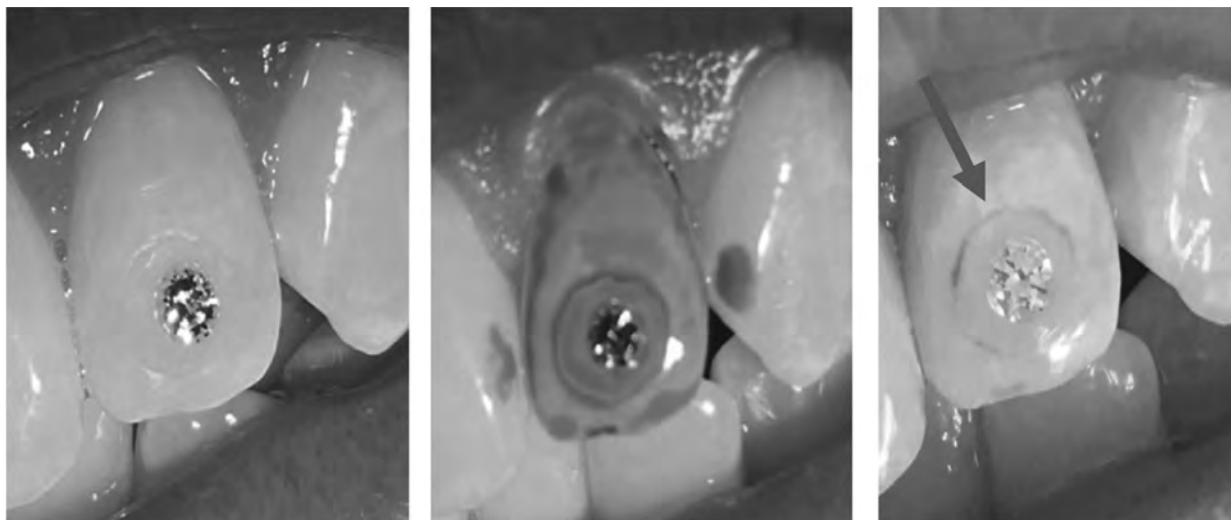

Рис. 13. Зуб 22 – виявлено порушення крайового прилягання при карієс-маркуванні.

У двох пацієнтів карієс-маркування виявило розшарування фіксуючого матеріалу, що може бути спричинено недостатньою площею протравлювання чи нанесення адгезиву, чи неповною пластичною обробкою фіксуючого композитного матеріалу (рис. 13). Крім того, зі слів пацієнтки ми встановили порушення етапів установки прикраси, а саме: для додаткової фіксації скайс після постановки ще раз покритався фотополімеризуючим адгезивом (бондом).

З практики ми зрозуміли, що даний етап не є ефективним і може слугувати утримуючим пунктом для мікроорганізмів, а, отже, спричинювати розчинення кислотами зубної бляшки зони адгезії, що може привести до порушення фіксації та розвитку каріозного процесу.

Також нами було проведено ЕОД у всіх пацієнтів. Показники в середньому дорівнювали $6,7 \pm 2,1$ мкА, що відповідає нормі для інтактних зубів.

Термодіагностика всіх перевірених зубів не викликала больових відчуттів.

Висновки. Отже, зубні прикраси широко використовуються народами в залежності від їхніх історичних цінностей, суб'єктивних уявлень про канони краси.

Опитування дітей та дорослих довело, що використання зубних прикрас має мотиваційне значення (особливо у дітей) для покращення догляду за порожниною рота.

Найбільш безпечними зубними прикрасами є скайзи, стрази, твінкли, наклейки, які, за результатами наших досліджень при правильній фіксації, не наносять шкоди тканинам зуба.

При дотриманні етапів та правил встановлення зубні прикраси мають довготривалий термін експлуатації.

Розроблена класифікація дентальних прикрас допоможе лікарям орієнтуватися в широкому їх спектрі, використовувати їх за призначенням, враховуючи показання та протипоказання їх застосування та обирати ефективний спосіб фіксації.

Практичні рекомендації. Встановлення дентальної прикраси – це дуже відповідальна маніпуляція, від правильного проведення якої залежить безпечність для тканин зуба та тривалість експлуатації прикраси.

При виборі виду прикраси необхідно строго дотримуватись показань та протипоказань до її встановлення.

Правильно обраний та поведений спосіб фіксації прикраси забезпечить довготривалий термін її експлуатації.

При виборі виду та способу встановлення дентальних прикрас доцільно керуватися розробленою нами класифікацією.

Література

1. <http://protezi-zubov.ru/nakladki-na-zuby/skajsy/>
2. <http://medzdoroviy.ru/zdorov-ja/krasa-i-zdorov-ja/recepti-krasi/3681-skajsi-na-zubi-ustanovka-skajsi-na-zub-vartist.html>
3. http://mjusli.ru/krasota_i_zdorove/krasivaja_ulybka/skajsy
4. Inkrustatsiya zubov – sovremennyye ukrasheniya dlya brilliantovoy ulybki. <http://medvoice.ru/inkrustatsiya-zubov/>
5. <http://womansstock.com/3900-prikrasi-dlja-zubiv-vidi-ta-dogljad-za-zubami.html>
6. <http://vbreket.ru/esteticheskaja-stomatologija/ukrasheniya-dlya-zubov.html>
7. <http://damskij.com/grilzi-na-zubi/>
8. <http://zdorovukr.xyz/rizne/krasa-i-dogljad/5632-grilzi-na-zubi-opis-vidi-nedoliki-i-vartist.html>

9. <http://ru-dent.com/ortodontiya/grilzy.html>
10. <http://zdorovukr.ru/likuvannja/2413-prikrasa-zubiv.html>
11. <http://estet-portal.com/articles/stomatologiya/dental-tattoo-ili-tatuirovki-na-zubah>
12. http://www.nashakrasa.com.ua/sekretikrasoti/Zubni_prikrasi_Prikrasa_zubiv_diamantami_strazami_i_tvinklami.html
13. <http://cikavinka.pp.ua/926-prikrasa-zubiv-skajsi-tvinkl-bereket-z-sapfiriv.html>
14. <http://mnogozubov.ru/ukrasheniya-na-zuby/>
15. <http://stomatologia.info/articles/raznoe/istoriya-razvitiya-esteticheskoy-stomatologii.html>
16. <http://www.spbzs.ru/articles/istoriya-razvitiya-esteticheskoy-stomatologii.34.html>
17. <http://bagazhznaniy.ru/history/pitannya-estetichno%D1%97-stomatologi%D1%97>
18. <http://pochemuha.ru/istorija-razvitiya-estjetichjeskoj-stomatologii>
19. <http://inmoment.com.ua/beauty/face-care/aesthetic-dentistry.html>
20. <http://medysyna.com/estetichna-stomatologiya/>

УДК 616.31:7 “312”

МИСТЕЦТВО ПРИКРАШАННЯ ЗУБІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СТОМАТОЛОГІЇ

Марченко І. Я., Жуковська Д. Р., Ткаченко І. М., Шундрік М. А., Браїлко Н. М.

Резюме. В статті представлені результати аналітичного огляду літератури щодо історичного аспекту розвитку стоматологічних прикрас, проведено порівняння стародавніх та сучасних зубних прикрас, визначено основні показання та протипоказання, методи їх встановлення та фіксації. Нами розроблено класифікацію стоматологічних прикрас, систематизовано переваги та недоліки кожного їх виду. Найбільш безпечними зубними прикрасами є скайси, стрази, твінкли, наклейки, які, за результатом наших досліджень, при правильній фіксації не наносять шкоди тканинам зуба.

Розроблена класифікація дентальних прикрас допоможе лікарям орієнтуватися в широкому їх спектрі, використовувати їх за призначенням, враховуючи показання та протипоказання до їх застосування та обирати ефективний спосіб фіксації.

Ключові слова: зубні прикраси, скайси, твінкли, наклейки.

УДК 616.31:7 «312»

ИСКУССТВО УКРАШЕНИЯ ЗУБОВ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ СТОМАТОЛОГИИ

Марченко И. Я., Жуковская Д. Р., Ткаченко И. М., Шундрік М. А., Браїлко Н. Н.

Резюме. В статье представлены результаты аналитического обзора литературы по поводу исторического аспекта развития стоматологических украшений, проведено сравнение древних и современных зубных украшений, определены основные показания и противопоказания, методы их установления и фиксации. Нами разработана классификация стоматологических украшений, систематизированы преимущества и недостатки каждого их вида. Наиболее безопасными зубными украшениями является скайсы, стразы, твинклы, наклейки, которые, по результатам наших исследований, при правильной фиксации не наносят вред тканям зуба.

Разработана классификация дентальных украшений поможет врачам ориентироваться в широком их спектре, использовать их по назначению, учитывая показания и противопоказания к их применению и выбирать эффективный способ фиксации.

Ключевые слова: зубные украшения, скайсы, твинклы, наклейки.

UDC 616.31:7 “312”

THE ART OF THE TEETH DECORATING AT THE PRESENT STAGE OF DEVELOPMENT OF DENTISTRY

Marchenko I. Ya., Zhukovskaya D. R., Tkachenko I. M., Shundrik M. A., Brailko N. N.

Abstract. At the present stage of development dentistry the doctor has to possess different manipulation from the list of services, among which the decoration of the teeth. Therefore, knowledge of the types of dental decorations, indications and contraindications for their using, methods of production, advantages and disadvantages of each type is a necessary component in the process of their using. In our work, we examined the possible dental decorations, namely: skays, piercings, grillz, tattoos and twinkles and described the most relevant questions on their application.

We studied 12 children and 15 adult patients with long-term of the dental decorations using (stickers, skayses, strazes, twinkles) to determine the quality of installation, condition of the hard tissues of the tooth and surrounding tissues and motivational values in improving care for the oral cavity.

To organize and summarize knowledge about modern dental decorations, as well as to facilitate the selection of the design of the dentist, we have developed our own classification of modern dental ornaments. Our classification is based on the method of setting the decoration, shape and base material. We have considered all possible forms of foundation and material, because it depends on the method of setting decorat element, and further the life of the decoration.

Conciusions. So, dental decoration are widely used by peoples according to their historical values, subjective perceptions about the canons of beauty.

A survey of children and adults proved that the use of dental decorations has a motivational meaning (especially in children) to improve care for the oral cavity.

The most secure dental decoration is skayses, strases, twinkl,stickers that, according to the results of our research with proper fixing, do not harm the tooth tissue.

While respecting the stages and rules of establishing dental decorations have long life.

The classification of dental decoration will help doctors to navigate in a broad spectrum, use them as intended, given the indications and contraindications for their use and to choose an effective method of fixation.

Keywords: tooth decorations, skayses, twinkles, stickers.

Стаття надійшла 12.06.2017 року